

Toekomstvisie Voorstraat Kollum

Toekomstvisie Voorstraat Kollum

Opdrachtgever:
Gemeente Noardeast-Fryslân

Contactpersoon:
[Redacted]

Projectteam DTNP:
[Redacted]

Projectnummer:
2357.0622

Datum:
20 juli 2023

Graafseweg 109
6512 BS Nijmegen

T 024 - 379 20 83
E info@dtnp.nl
W www.dtnp.nl

Adviseurs voor Ruimte en Strategie

Inleiding en context

- 1.1 Aanleiding en doel
- 1.2 Proces
- 1.3 Regionale context
- 1.4 Aanbod centrum Kollum

Trends en ontwikkelingen

- 2.1 Landelijke trends
- 2.2 Lokale ontwikkelingen

Analyse

- 3.1 Kwaliteiten Voorstraat
- 3.2 Kwetsbaarheden Voorstraat

1

2

3

4

6

9

10

12

14

15

17

Streefbeeld Voorstraat

- 4.1 Ambities en doelgroepen

- 4.2 Afbakening van het publiekshart

- 4.3 Complementaire verblijfsplekken

- 4.4 Bezoekgemak op orde

- 4.5 Sfeer en uitstraling

- 4.6 Acties

20

21

22

24

27

32

35

INHOUD

Inleiding en context

1.1 Aanleiding en doel

De Voorstraat vormt de historische slagader van Kollum, met een uitgebreid voorzieningenaanbod. Het overwegende winkelprofiel van weleer staat nu onder druk door zowel landelijke trends als lokale ontwikkelingen. Dit is daarom het moment om een breed gedragen Toekomstvisie op te stellen, zodat de Voorstraat weer het florerende hart van Kollum wordt.

Aanleiding

In de Voorstraat hebben veel lokale zelfstandigen een onderneming. Momenteel komt er veel op hen af. Door onder andere het toenemende online winkelen, veranderende bezoeksdoelstellingen van de consument en het huidige moeilijke economische klimaat is een gevulde Voorstraat geen vanzelfsprekendheid. De grote publiekstrekkingen van Kollum, zoals de drie supermarkten en Action en Hema, bevinden zich 'om de hoek' in de Mr. Andreaestraat, waardoor doelgerichte bezoekers de mooie Voorstraat mislopen. De gemeente krijgt dan ook regelmatig verzoeken vanuit de Voorstraat tot transformatie van winkelpanden naar woningen en wil graag een heldere visie op hoe daarmee het beste omgesprongen kan worden.

Doel

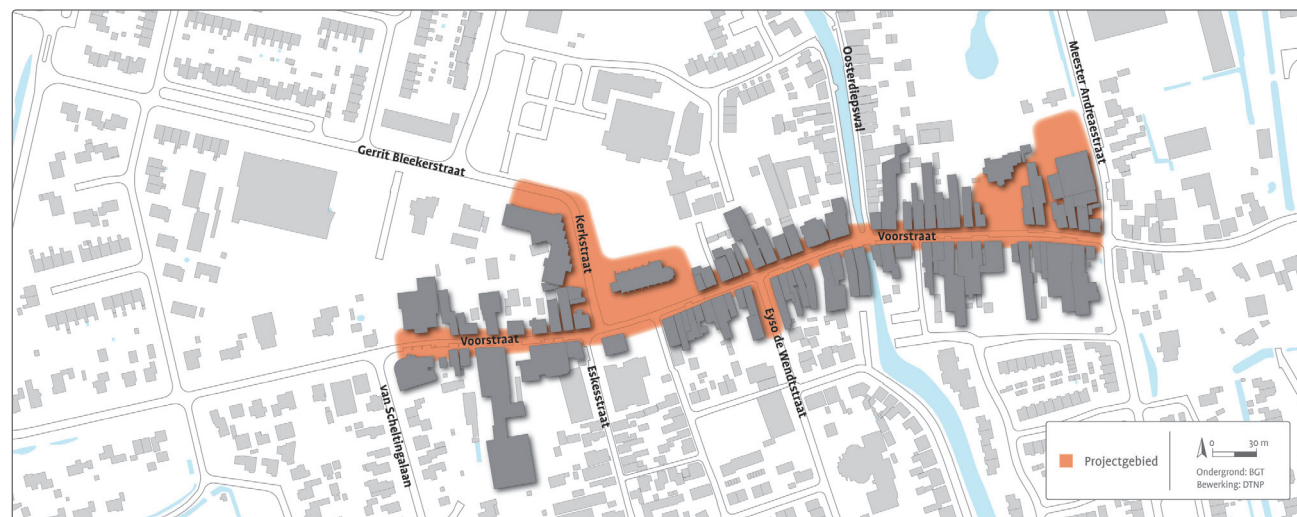
Het doel is te komen tot een visie op een toekomstbestendige Voorstraat. De visie gaat daartoe in op de volgende vraagstukken:

- Welke functie heeft de Voorstraat in de toekomst, gelet op actuele ontwikkelingen en in relatie tot de directe omgeving? Op welke doelgroepen moet de Voorstraat zich richten en hoe worden deze het beste gefaciliteerd?
- Wat is daarbij het passende programmatische profiel voor de verschillende delen van de Voorstraat? Waar in de straat is welke mix van functies gewenst?

- Welke ingrepen of aanpassingen zijn nodig in de openbare ruimte om de straatinrichting goed aan te laten sluiten bij de beoogde functies? Hoe waarborgen we de juiste randvoorwaarden en welke concrete acties horen daarbij?

Projectgebied

Deze visie gaat over het publieksgerichte deel van de Voorstraat, gelegen tussen de Van Scheltingalaan en de Meester Andreaestraat. Daarnaast valt ook de Kerkstraat binnen het projectgebied (zie kaart). Uiteraard worden ontwikkelkansen voor de Voorstraat binnen de bredere context van Kollum en de streek bekeken.

1.2 Proces

De Toekomstvisie Voorstraat is in nauwe samenspraak met verschillende partijen en direct betrokkenen opgesteld. Door het participatietraject ligt er een ambitieus en gedragen plan, waar betrokkenen en belangstellenden over hebben kunnen meedenken.

Projectgroep

Op verscheidene momenten tijdens het proces heeft afstemming plaatsgevonden met een projectgroep. Deze projectgroep bestond uit medewerkers van de gemeente, bestuursleden van ondernemersvereniging HIM en Plaatselijk belang Kollum en enthousiaste ondernemers uit de Voorstraat. Zij communiceerden vervolgens weer met hun eigen achterban over de vorderingen.

Avond met direct betrokkenen

Op 22 november 2022 presenteerde DTNP namens de projectgroep de analyseresultaten aan circa 50 geïnteresseerden uit de Voorstraat. Vervolgens gingen men met elkaar om tafel om ideeën, kansen en knelpunten uit te wisselen. Deze wensen zijn ook vastgelegd op reactieformulieren, die zowel op de avond zelf als later bij de Blokker ingeleverd konden worden. Dit leverde ongeveer 20 reacties op.

Brede omgevingsdialoog

Op donderdag 30 maart 2023 presenteerde DTNP samen met Plaatselijk Belang, HIM en de gemeente de voorlopige visie. De circa 120 aanwezigen uit Kollum (bewoners, ondernemers, vastgoedeigenaren) kregen de gelegenheid hierop te reageren. Aan de hand van informatiepanelen is gesproken over verschillende thema's uit de visie, zoals het toekomstperspectief, verkeer en de gewenste sfeer en aankleding van de Voorstraat.

Een schouw met de projectgroep in de Voorstraat

In gesprek met direct betrokkenen in de Colle

Reageren op voorlopige visie bij brede omgevingsdialoog

1.3 Regionale context

Kollum is gelegen in de jonge en uitgestrekte fusiegemeente Noardeast-Fryslân. In Kollum wonen circa 5.800 inwoners, waarmee het een van de grotere kernen is tussen Dokkum en Groningen. Via het water is er een directe verbinding met het Lauwersmeer.

Streekfunctie verklaart ruim voorzieningenaanbod

Binnen de regio vervult Kollum een belangrijke streekfunctie. Primair zijn er circa 9.000 inwoners georiënteerd op Kollum. Naast inwoners uit Kollum zelf zijn dit inwoners uit omliggende dorpen met nauwelijks een eigen voorzieningenaanbod, zoals Oudwoude, Kollumerpomp en Warfstermolen. Kollum vervult echter ook een functie voor circa 18.000 inwoners uit de dorpen in de ring daaromheen, zoals Buitenpost, Grijpskerk en Zoutkamp. Deze inwoners zullen voor hun aankopen niet altijd voor Kollum kiezen, omdat er ook enig aanbod aanwezig is in hun eigen dorp of een andere nabijgelegen kern. Het aanbod in Kollum is echter uitgebreider en diverser, waardoor zij toch met enige regelmaat voor Kollum zullen kiezen.

Doordat het primaire en secundaire verzorgingsgebied samen een aanzienlijk aantal inwoners heeft, is er in

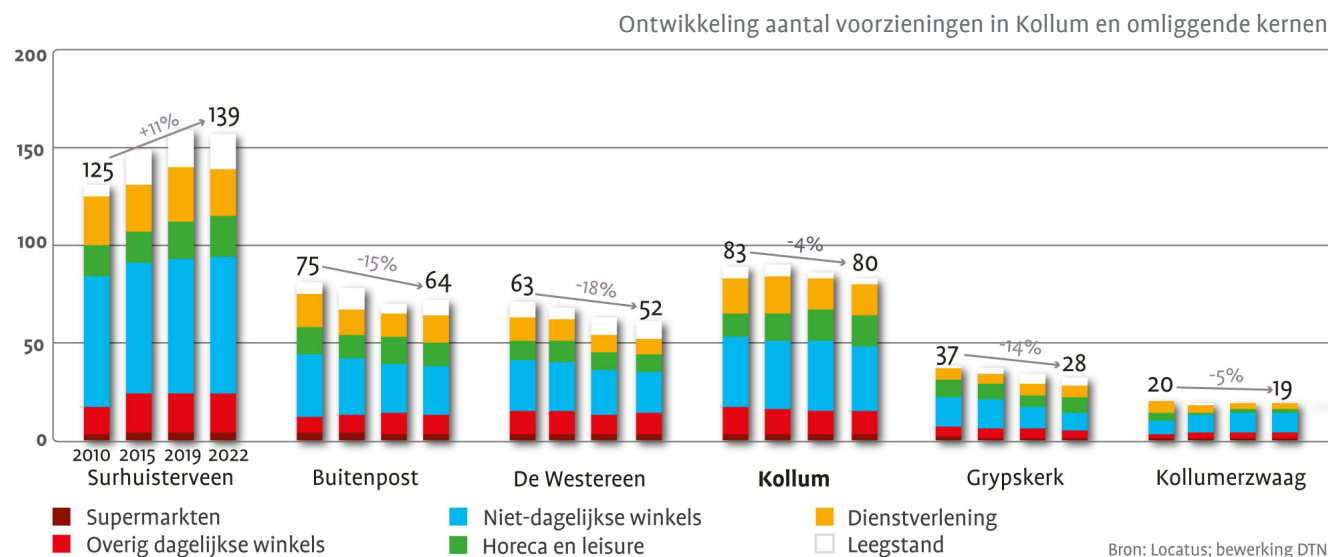
Kollum een ruimer voorzieningenaanbod aanwezig dan op basis van de grootte van het eigen dorp haalbaar zou zijn.

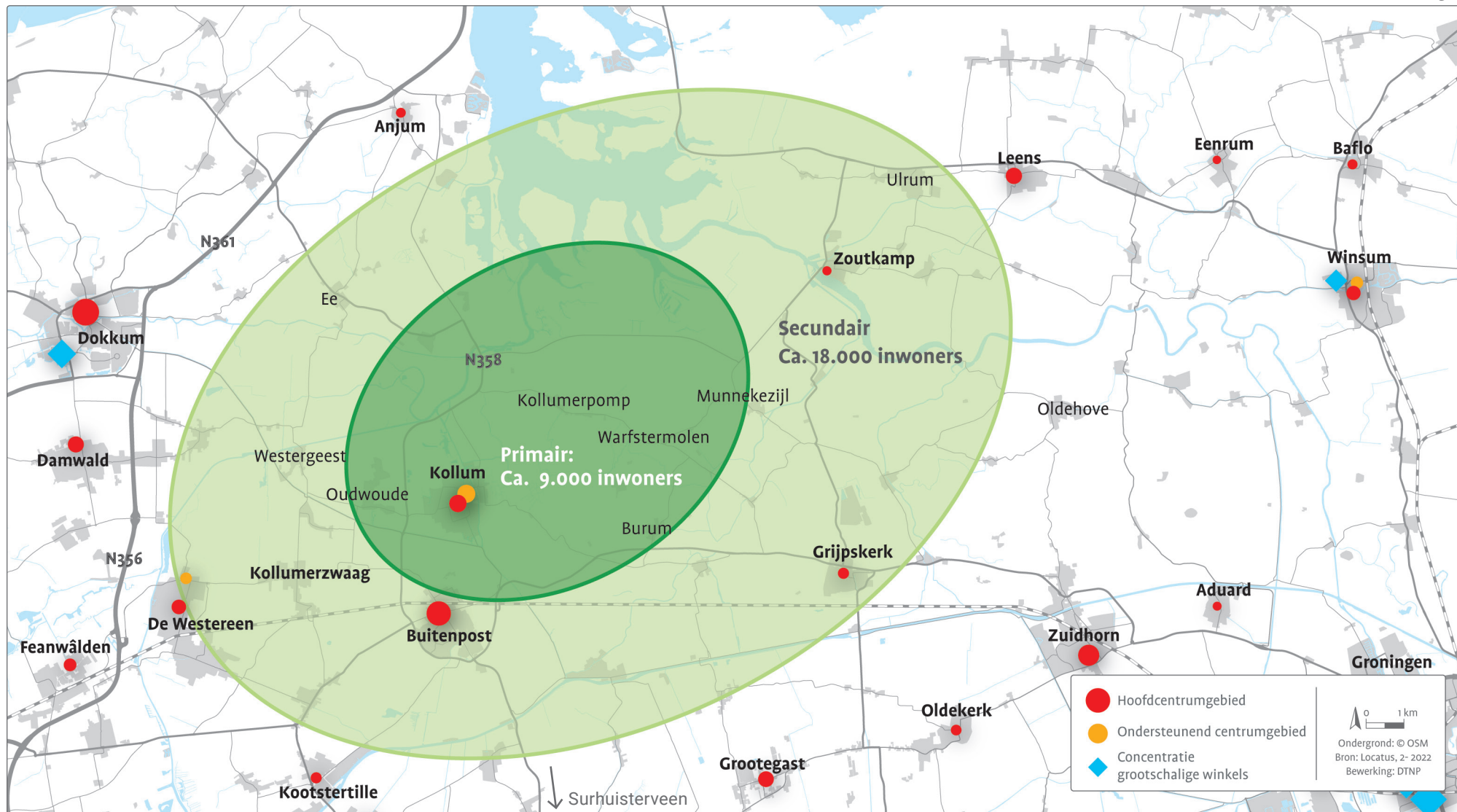
Kollum weet streekfunctie te behouden

Het voorzieningenaanbod in Kollum is al geruime tijd stabiel. Zeker in vergelijking met omliggende kernen is het aantal publieksgerichte functies nauwelijks afgenomen en de leegstand blijft beperkt. Opvallend is de groei in Surhuisterveen en de terugloop in onder andere De Westereen en Buitenpost. Kollum is er dus het laatste decennium in geslaagd haar streekfunctie te behouden.

Teruglopend aanbod in ondermeer Buitenpost

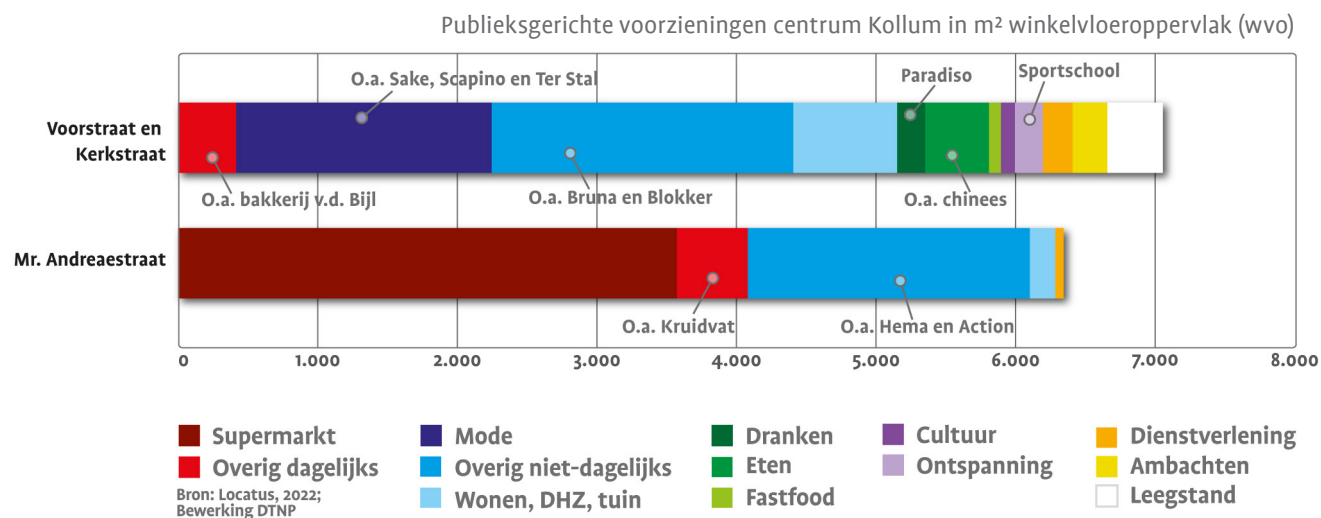
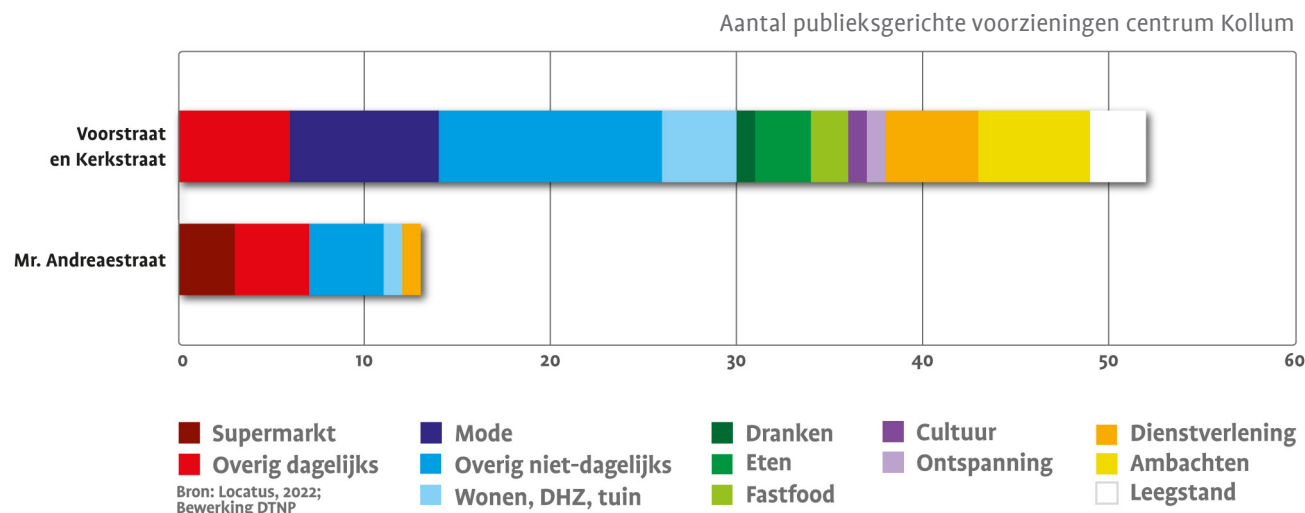
1.4 Aanbod centrum Kollum

In de Voorstraat en de Kerkstraat is een divers aanbod van ongeveer 50 publieksgerichte voorzieningen te vinden, veelal in historische panden. Het aanbod aan de Mr. Andreaestraat bestaat uit circa 15 groot-schalige vestigingen.

Wandelend van west naar oost door de Voorstraat

De Voorstraat bestaat overwegend uit lokale zelfstandigen, er zijn weinig filiaalbedrijven. Vanuit het westen begint het voorzieningenaanbod op de hoek met de van Scheltingalaan. Hier markeren Bedrijvenscentrum Kollum en Gezondheidscentrum Voorzorg het begin van het aanloopp milieu. Vanuit hier passeert men, afgewisseld door woningen, ondermeer een sport-school, kinderdagverblijf, woninginrichtingszaak Visser en kantoren.

Het echte centrumgevoel begint echter bij Grand Café Wald, in het oude gemeentehuis 'Huize Sytzama'. Hier schuin tegenover staat de beeldbepalende Maartenskerk. Om de hoek in de Kerkstraat zijn in de plint verscheidene zorgaanbieders, een schoonheidssalon en een chinees restaurant gevestigd. Verder lopend door de Voorstraat richting de brug treft men een rijke mix aan functies aan. Onder andere snackbar

Anytime, drogisterij L. Boersma, Kroeze optiek, Chill Fashion, Bruna, bakkerij van der Bijl en Gasterij Manjefiek zijn hier te vinden. Rondom de brug treft men ook het Oude Rechthuis (momenteel leeg), Kaashoekje de Inloop, kinderkledingzaak Minipop, Verloskundig Centrum Jane en café de Koornbeurs/Paradiso aan.

Het oostelijke deel van de Voorstraat bestaat voornamelijk uit modezaken en overige niet-dagelijkse winkels. Voorbeelden hiervan zijn Sake Store, Ter Stal, een fietswinkel, het Schoenenhuys, Blokker, de kringloopwinkel en Beautyvol en Scapino. Het statige landgoed is hier een absolute blikvanger. Direct daarnaast is recent bier-en wijnwinkel Proost Kollum geopend.

Maatschappelijk hart

Ten noordwesten van de Maartenskerk bevinden zich diverse maatschappelijke voorzieningen. De moderne Campus Kollum biedt ruimte aan theater De Colle, twee middelbare scholen, de bibliotheek en een dorps huis. Aan het Maartensplein ligt de sporthal Van der Bijhal en direct daarachter de basisschool. Het zwembad heeft recentelijk haar deuren moeten sluiten.

Meester Andreaestraat

Het winkelcluster aan de Mr. Andreaestraat kenmerkt zich door grootschalige vestigingen van landelijke ketens. Met Poiesz (ca. 1.350 m² wvo), Jumbo (ca. 1.100 m² wvo) en Aldi (ca. 1.100 m²) is hier het boodschappenhart van Kollum te vinden. Kruidvat sluit hierbij aan. Met Action en Hema bevinden zich hier ook publiekstrekkingen uit het niet-dagelijkse segment. Daarnaast is ook dier- en tuinartikelenwinkel Welkoop hier te vinden.

In tegenstelling tot de Voorstraat is dit winkelcluster een puur op functioneel/doelgericht bezoek ingericht gebied, met weinig ruimtelijke samenhang. Bezoekers komen hier veelal met de auto.

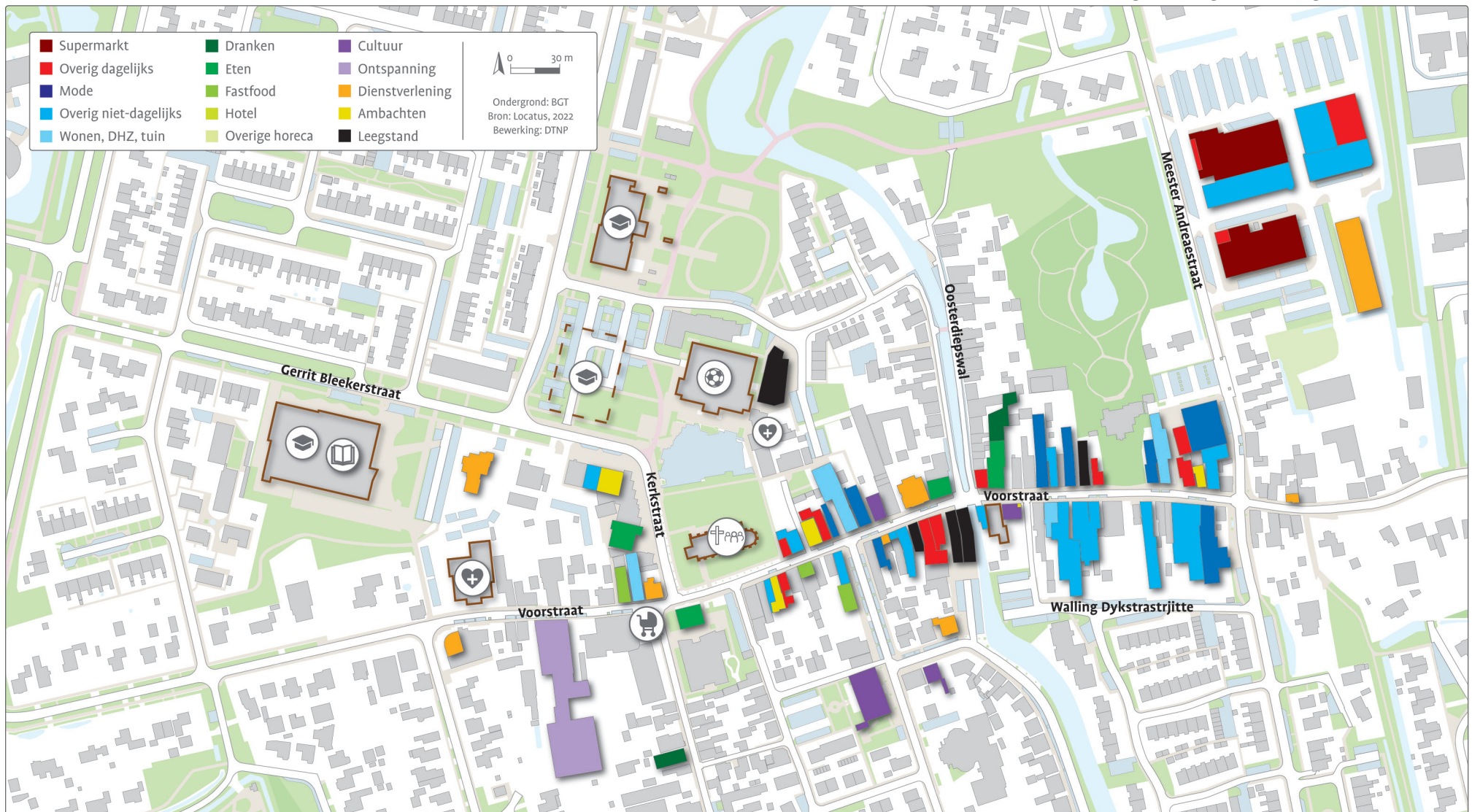
Divers aanbod in de Voorstraat

Eerste publieksfuncties aan westzijde Voorstraat

Grootschalige vestigingen aan Mr. Andreaestraat

Trends en ontwikkelingen

2.1 Landelijke trends

De ontwikkelingen in het gedrag van centrumbezoekers en in de economie volgen elkaar in rap tempo op. Dit heeft gevolgen voor de rol die een vitaal centrum zou moeten vervullen.

Minder fysieke winkels door toename online

Het aantal fysieke winkels in Nederland daalt al jaren en is afgelopen jaar landelijk gezien voor het eerst onder de vijf winkels per 1.000 inwoners gedoken. Directe oorzaak hiervan is de toenemende mate van online winkelen, dat volgens het laatste grote landelijke koopstromenonderzoek^a inmiddels is toegenomen tot 32% in de niet-dagelijkse winkelsector en 6% in de dagelijkse sector. In Friesland ligt dit aandeel iets lager, maar de opwaartse trend van online is vergelijkbaar.

De versnelde groei van online tijdens de coronapandemie is naar verwachting blijvend; een nieuwe groep consumenten heeft kennis gemaakt met deze manier van aankopen doen. Gevolg hiervan is dat de fysieke winkel voor haar bestaansrecht in toenemende mate iets moet bieden wat online niet kan: een goede service, een bredere beleving en het faciliteren van spontane ontmoeting.

^a Koopstromenonderzoek Randstad 2021, in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Brabant.

Longcovid voor de horeca

Door de coronapandemie, met meerdere lockdowns, heeft de horeca een flinke tik gekregen. Restaurants, cafés en hotels kregen de grootste klappen. Doordat bezorgen en afhalen ook tijdens de strengste coronamaatregelen mogelijk bleef, wist de fastservicesector het beste overeind te blijven.

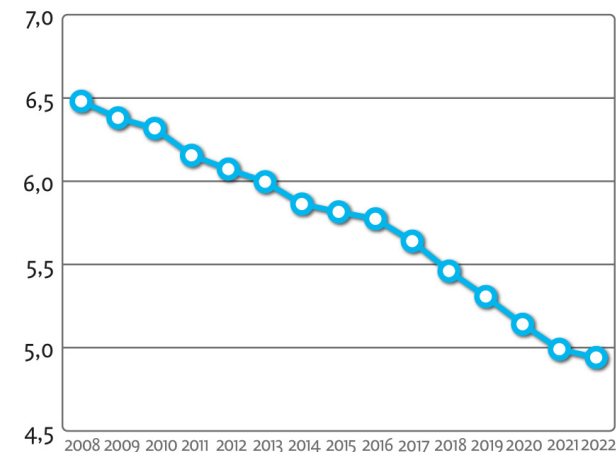
Het aantal faillissementen in de horeca was door de steunmaatregelen vanuit de overheid tijdens de pandemie historisch laag. De verwachting is echter dat het aantal faillissementen in 2023 sterk zal toenemen, nu horecazaken dit najaar moesten beginnen met het terugbetalen van hun belastingschuld. 45% van de horecabedrijven geeft aan er na de coronacrisis financieel slecht voor te staan.^b Daar komt bij dat er een sterk tekort is aan personeel; bijna de helft van de ondernemers ziet dit tekort als een belemmering voor hun activiteiten^b. Positief is dat de consument de hand (nog) niet op de knip houdt; het omzetvolume komt dit jaar naar verwachting weer op het pre-coronaniveau van 2019.^c

Blurring: kansen op het snijvlak van sectoren

Nieuwe concepten ontwikkelen zich steeds vaker op het snijvlak van sectoren. Grenzen tussen horeca, detailhandel

^b ING (2022), Horeca op volle kracht vooruit.

^c ING (2022), Gematigd positief beeld voor de horeca in 2023.

— Aantal winkels per 1.000 inwoners
Bron: Locatus en CBS, 2008-2022; bewerking DTNP

Blurring: boekwinkel en koffietent in één

en diensten vervagen. Voorbeelden hiervan zijn de boekwinkel met een uitgebreide koffiehoeke, het lokale café waar ook streekproducten voor thuis verkocht worden, en het organiseren van een wijnproeverij in de tuin van de slijter. Mits er duidelijke kaders gesteld worden (bijv. alcoholvergunning of verplichte wc-voorziening) waarbinnen blurring is toegestaan, biedt het kansen voor ondernemers om in te spelen op de veranderende behoefte van de consument. Zo ontstaan vernieuwende concepten met meer aandacht voor de totaalbeleving. In Kollum is bakkerij Van der Bijl al een voorbeeld van de combinatie van detailhandel met horeca.

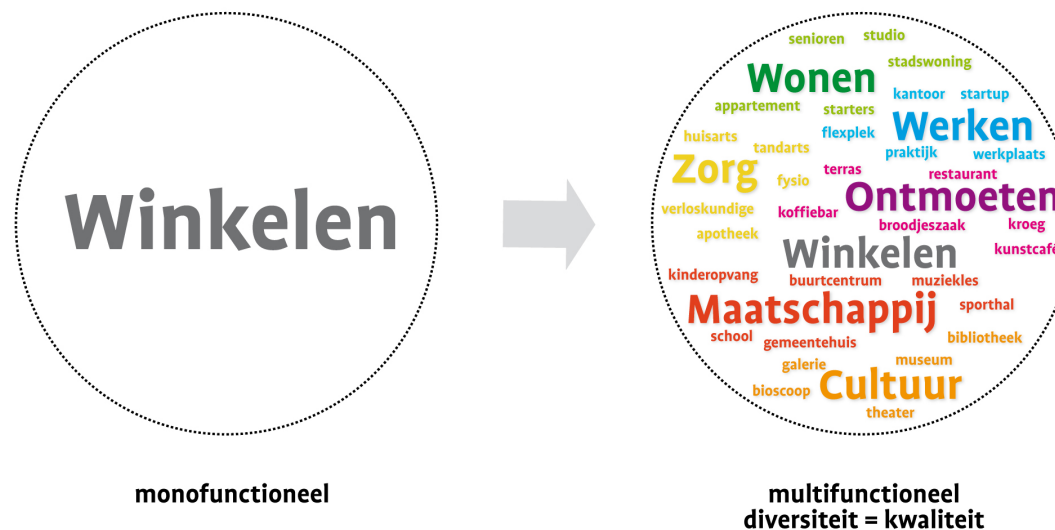
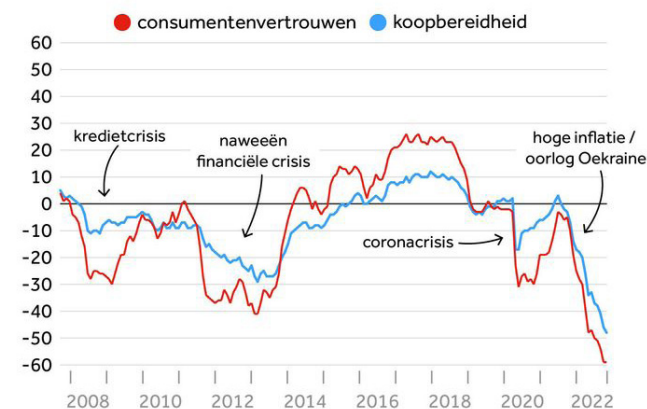
Onzeker economisch tijdperk

Als gevolg van de hoge energieprijzen en de daarmee gepaard gaande inflatie is het consumentenvertrouwen (historisch) laag. De koopkracht van vrijwel alle huishoudens is er sterk op achteruitgegaan dit jaar. Gevolg is dat consumenten het eerst zullen bezuinigen op niet-essentiële aankopen: het recreatieve winkelen en de horeca. Daarnaast zijn ook bijvoorbeeld woninginrichtingszaken conjunctuur-gevoelig; men stelt de grote aankoop van bijvoorbeeld een nieuwe bank snel uit tot economisch betere tijden. Hoe lang de hoge inflatie en lagere koopkracht zullen aanhouden is op dit moment echter lastig te voorspellen.

Veranderende rol Voorstraat

De rol van het centrum verandert, ook in het dorp. Waar voorheen de winkelfunctie echt kon domineren, ligt de behoefte van de consument nu bij veel meer bij een breder palet aan functies. Natuurlijk is winkelen ook in de Voorstraat nog een belangrijke reden voor bezoek, maar juist culturele, maatschappelijke en ontmoetingsfuncties zijn aanvullend aan wat er online te verkrijgen is. Functieverbreding biedt bovendien een beter vastgoedperspectief. Voor een toekomstbestendige Voorstraat is een (verdere) transitie naar een meer gevarieerde centrumstraat dan ook wenselijk.

Ontwikkeling consumentenvertrouwen (Bron: NOS, 2022)

2.2 Lokale ontwikkelingen

De Voorstraat en omgeving zijn nadrukkelijk in ontwikkeling. Ondernemers, gemeente en bewoners zijn samen actief om het centrum levendig en aantrekkelijk te houden.

Lokale betrokkenheid beperkt leegstand

De veelal lokale zelfstandigen uit de Voorstraat en omgeving zijn goed georganiseerd, waardoor zij veel gedaan krijgen. Zo gaan zij zelf actief op zoek naar nieuwe ondernemers voor leegstaande panden. Een leegstaand pand straalt immers ook negatief af op de omliggende zaken. En, hoe meer aanbod er is, hoe meer gezamenlijke aantrekkingskracht gegenereerd wordt. Recent is het pand naast het Landgoed op deze wijze opnieuw ingevuld, door Proost Kollum. Daarnaast worden er diverse evenementen georganiseerd en wordt zorg gedragen voor een sfeervolle aankleding, zoals de kerstverlichting boven de straat.

Invulling Oude Rechthuis

Het Oude Rechthuis aan centrale brug in de Voorstraat is een prominent pand in het hart van Kollum. Het Rechthuis speelde ondermeer een voorname rol tijdens de Kollumer Oproer en herbergt een gevangenis in de kelder, die al eens toegankelijk is gemaakt voor

publiek. Sinds het vertrek van de dierenspeciaalzaak staat het pand echter leeg. Hierdoor is er nu de kans voor een herinvulling van het strategisch gelegen monumentale pand met een publieke functie die een duidelijke meerwaarde heeft voor het dorp.

Nieuw elan door campusontwikkeling

Met de oplevering van de nieuwe Campus Kollum in 2019 is de jeugdige dynamiek in het dorp versterkt. De campus herbergt onder meer twee middelbare scholen, waardoor scholieren uit een brede omgeving naar Kollum komen. De scholen zijn dusdanig populair dat er een extra schoolgebouw zal komen, op de locatie van de oude Colle. Kollum vervult zo ook een streekfunctie voor de jongere doelgroep.

Behalve de campus is ook het bredere gebied richting de jachthaven opgeknapt. Zo is er over de Trekvaart een prachtige fietsroute met driepuntsbrug gerealiseerd, met daaromheen een landschapspark met speelplaats. Zo heeft Kollum haar gezicht weer naar het water gericht.

Nieuwe invulling Oude Rechthuis mooie kans

Campusontwikkeling brengt nieuw elan

Toeristisch watersportdorp

Kollum wil zich graag ontwikkelen tot een volwaardig en aantrekkelijk watersportdorp. Directe vaarroutes naar bijvoorbeeld het Lauwersmeer of Dokkum bieden hiervoor ook kansen. Diverse acties uit het projectenboek^a zijn reeds uitgevoerd. Zo zijn verscheidene bruggen verhoogd (o.a. Molenkampbrug), waardoor Kollum tot aan het centrum zowel vanuit het noorden als het zuiden per bootje bereikbaar is. Ook is het Rechthuisplein opnieuw ingericht, waarbij ondermeer de brug is versmald en opgehoogd, en een bankje is geplaatst.

Behalve per boot weten toeristen de Voorstraat ook per fiets of wandelend goed te vinden. Toeristische routes lopen al door de Voorstraat. Lokale ondernemers geven aan dat het toerisme in Kollum toeneemt en dat overnachtingsmogelijkheden jaarrond goed gevuld zijn.

^a Kollum Watersportdorp. Fase II "Gastvrije Wisselplaats", 2018.

Vergroening Maartensplein?

Het Maartensplein, gelegen tussen kerk en sporthal, is het grootste parkeerterrein direct bij de Voorstraat en heeft daarmee een zeer belangrijke functie voor bezoekers en ondernemers in de Voorstraat. Door de inefficiënte indeling wordt de potentiële parkeercapaciteit echter niet ten volle benut. Bovendien staat de stenen vlakte in schril contrast met het mooie landschapspark en de groene kerktuin eromheen. Plaatselijk Belang Kollum ontwikkelt daarom het plan om het Maartensplein te vergroenen en in te richten als ontmoetingsplek. Hiervoor liggen er nog verschillende scenario's op tafel.

Groenere inrichting Maartensplein?

Visiebeeld Kollum Watersportdorp
Bron: Watersportvereniging Kollum

Analyse

3.1 Kwaliteiten Voorstraat

In dit hoofdstuk worden allereerst de belangrijkste kwaliteiten en kwetsbaarheden van de Voorstraat beschreven. Deze zijn gebaseerd op meerdere observaties van het gebied en een participatietraject met direct betrokken ondernemers, eigenaren en bewoners.

Historisch karakter van Kollum als vlekke

In de Voorstraat weerspiegelen de statige monumentale panden de rijke geschiedenis van Kollum als middeleeuwse nederzetting aan de verbindingsweg van Dokkum naar Groningen. Kollum is een typische 'Vlekke': een dorp met kleinsteads karakter. Vanaf eind 16e eeuw kreeg het dorp Kollum stedelijke instellingen, zoals een Latijnse school, gasthuis en later ook een Waag.

Deze monumentaliteit en het historische karakter is dé onderscheidende kwaliteit van de Voorstraat. Niet voor niets is de Voorstraat en omgeving aangemerkt als 'beschermd dorpsgezicht'. De grandeur van de panden wordt echter nog onvoldoende doorvertaald in de inrichting en uitstraling van de publieke ruimte en bijvoorbeeld de reclame-uitingen aan de gevels.

Smûk

Kollummers zijn terecht trots op het kleinsteads karakter dat de historische hoofdstraat geeft aan het dorp. Men koestert de dorps- en gemoedelijke sfeer die er in de Voorstraat hangt: 'Smûk'!

In de Voorstraat treft men regelmatig bekenden, en de lokale ondernemers vormen een belangrijk onderdeel van de hechte gemeenschap. Naast het maatschappelijke hart rondom de campus, geldt de Voorstraat als de ontmoetingsplek bij uitstek in Kollum.

Historische beeld oostelijk deel Voorstraat

Het historische lint van Kollum als vlekke tussen Groningen en Dokkum

Prettige verblijfsplekken

In de Voorstraat zijn er in het bijzonder drie mooie plekken die de potentie hebben om door te ontwikkelen tot echte verblijfslocaties: tussen Wald en Kerk, rondom de brug en bij het landgoed. Bij de Maartenskerk ervaar je echt dat het centrum begint. Rondom de brug proef je de rijke historie en is het prettig kijken over het water. Dit is duidelijk het hart van Kollum. Het landgoed brengt groen in het straatbeeld en geeft ruimte om tot rust te komen.

Toeristisch potentieel

Het historische karakter, de ligging aan het water, het diverse voorzieningenaanbod en de dorpsse gemoedelijkheid maken Kollum tot een geliefde plek onder toeristen. Toeristen brengen levendigheid naar het dorp en betekenen voor ondernemers een welkome bonus op hun omzet. Via fiets- vaar- en wandelroutes worden toeristen al naar de Voorstraat geleid. Een monumentenroute brengt hen langs de mooiste plekken van Kollum. Het toeristisch potentieel kan echter nog meer worden benut door de bekendheid van Kollum te vergroten en toeristen nog beter welkom te heten.

Het centrum begint bij de Maartenskerk!

Rijke historie voelbaar bij centrale brug

Landgoed brengt groen in het straatbeeld

Kollum gastvrij voor toeristisch bezoek te water en met de fiets

3.2 Kwetsbaarheden Voorstraat

De Voorstraat is niet immuun voor landelijke trends en ontwikkelingen. De traditionele winkelfunctie staat onder druk. De grote publiekstrekkingen zijn voor de Voorstraat ongunstig gelegen. Daarnaast valt er wat betreft de inrichting en bereikbaarheid het nodige te verbeteren.

Aanbod oostzijde kwetsbaar

Het zwaartepunt van het niet-dagelijkse winkelaanbod bevindt zich aan de oostzijde van de Voorstraat. Dit 'winkelstraatje' past bij het kleinstedelijk karakter van Kollum, maar is ook kwetsbaar voor hedendaagse trends. De hier aanwezige branches, zoals mode, ondervinden meer hinder van de toegenomen oriëntatie van de consument op internet dan bijvoorbeeld de bakker en de slager. De komende jaren zal het een belangrijke uitdaging zijn om dit type aanbod in Kollum te behouden.

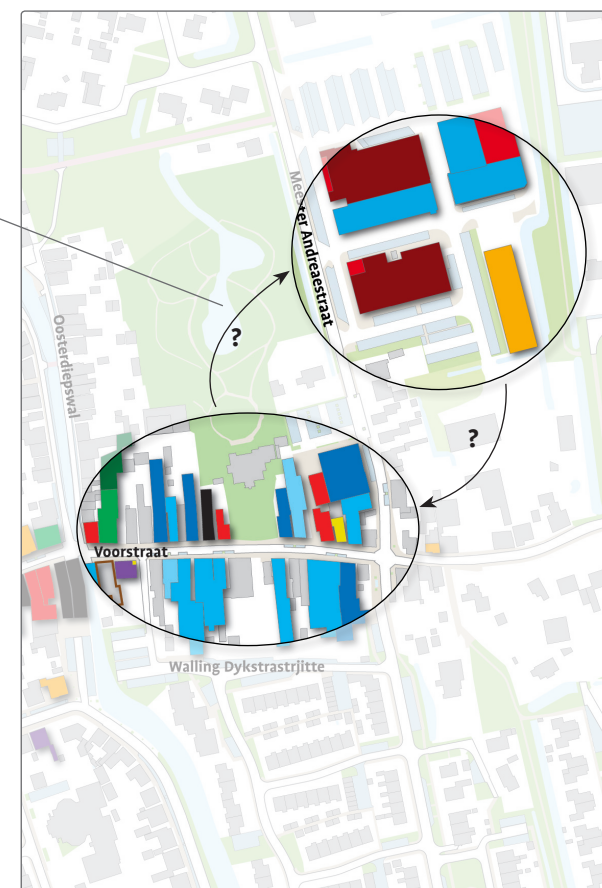
Publiekstrekkingen 'om de hoek'

De supermarkten en Hema, Kruidvat en Action aan de Meester Andreaestraat trekken grote aantallen bezoekers per week uit Kollum en omstreken. Deze consumenten bezoeken de Mr. Andreaestraat veelal

doelgericht en keren weer huiswaarts zonder de Voorstraat gezien te hebben. Dit komt doordat zowel de ruimtelijke als de zichtrelatie tussen de Voorstraat en de Mr. Andreaestraat ontbreekt. Tussen beide centra liggen een aantal woningen, waardoor de functionele verbinding wegvalt. De loop- en fietsroute vanuit de Mr. Andreaestraat is bovendien onoverzichtelijk en soms zelfs onveilig, met name bij het leegstaande pand op de hoek Voorstraat/Mr. Andreaestraat. Het verbeteren van de ruimtelijke verbinding (linksom of rechtsom) tussen beide voorzieningenclusters is dan ook een belangrijke kans.

Waar is de Voorstraat?

Ruimtelijke relatie publiekstrekkingen oostzijde ontbreekt

Stenige en rommelige inrichting

De aaneenschakeling van monumentale panden is de grote kracht van de Voorstraat. Een goede publieke ruimte laat deze panden dan ook optimaal uit de verf komen en faciliteert daarnaast ontmoeting tussen dorpsbewoners. Dit is nu helaas nog niet het geval. Op veel plekken oogt de straat stenig en is er weinig groen aanwezig. Hittestress en een gebrek aan beschutting zijn in de warme zomermaanden een toenemend probleem.

Daarnaast is de inrichting van de straat rommelig en verre van eenduidig. Het is vaak onduidelijk wat het onderscheid is tussen voetpad, rijbaan, parkeerplaats en uitrit. De verschillende kleuren steen bieden wat dat betreft geen uitsluitsel. Dit leidt tot veelvuldig fout geparkeerde auto's en onveilige situaties voor voetgangers en fietsers. Zij komen in de knel tussen lukraak geparkeerde voertuigen en te hard rijdende automobilisten. De Voorstraat is niet voldoende toegankelijk voor bijvoorbeeld ouderen of mindervaliden. Ook zijn er onvoldoende stallingsmogelijkheden voor de fiets en ontbreekt het de straat aan voldoende kwalitatieve rustpunten en bankjes. De bezoeker wordt hierdoor onvoldoende uitgenodigd om langer in de Voorstraat te verblijven dan strikt noodzakelijk.

Wisselend onderhoudsniveau panden

Het onderhoudsniveau van soms langdurig leegstaande of 'tijdelijk ingevulde' panden in de Voorstraat houdt op een aantal plekken te wensen over. Deze panden hebben zowel wat betreft uitstraling als vanwege de unheimische activiteiten die er plaatsvinden een negatieve uitwerking op de rest van de straat.

Wisselend onderhoudsniveau panden

Onlogisch en inefficiënt gebruik parkeerplaatsen

Stenige en rommelige straatinrichting

Inefficiënt parkeren

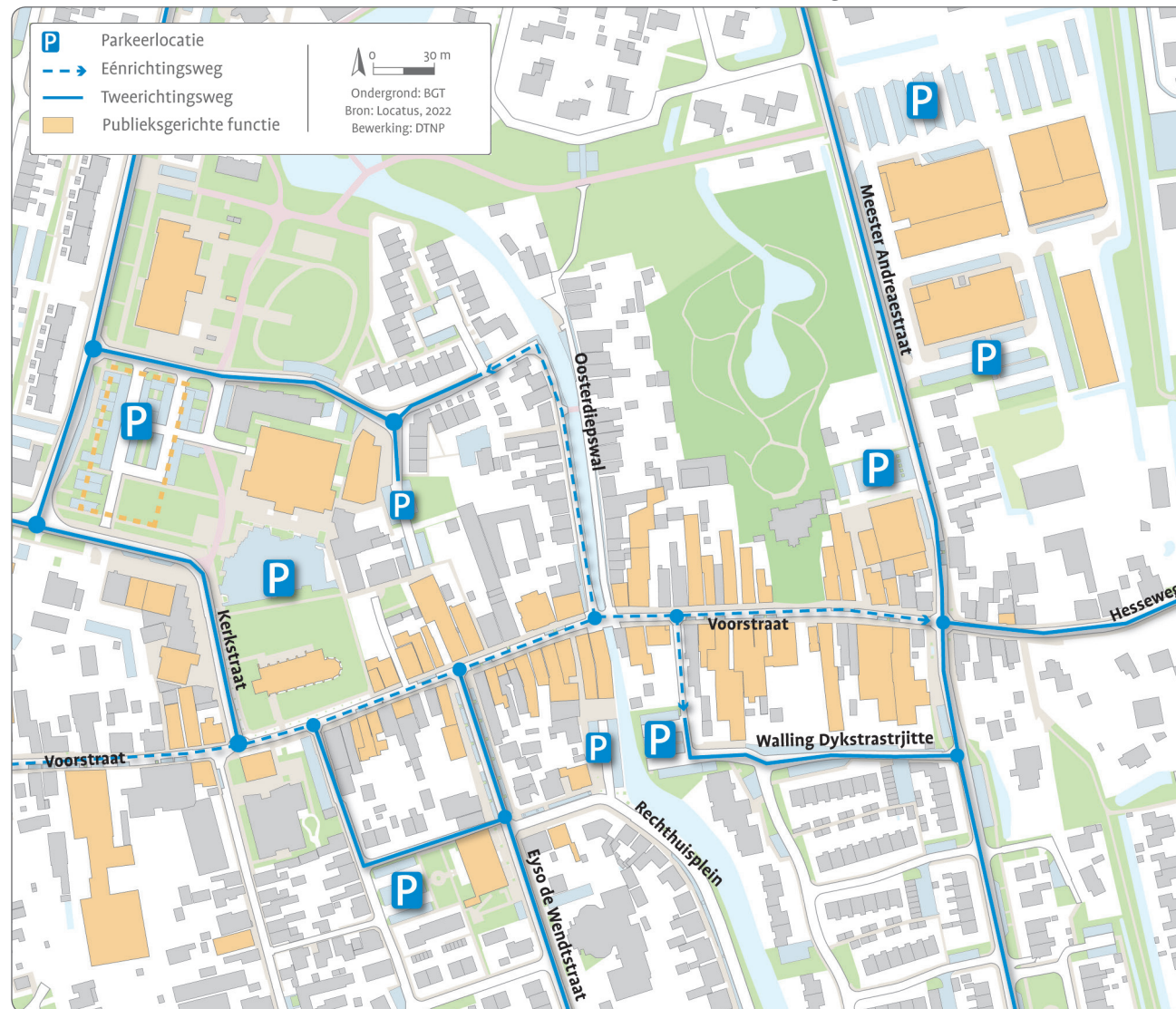
Ondernemers aan de Voorstraat geven aan dat de parkeerplekken in de straat belangrijk zijn voor het functioneren van hun bedrijf. Momenteel zijn de aanwezige plekken echter lang niet altijd beschikbaar voor bezoekers, doordat plekken ook worden ingenomen door buurtbewoners of werknemers.

Daar komt bij dat de parkeerterreinen rondom de Voorstraat onvoldoende gevonden worden, met name door bezoekers van buiten Kollum. De bewegwijzering naar deze terreinen ontbreekt of de routing ernaartoe is niet vanzelfsprekend. Op sommige momenten wordt de parkeerdruk nu als hoog ervaren. Een efficiënter gebruik van de reeds beschikbare plaatsen kan de druk echter al aanzienlijk verlagen.

Bevoorrading

De bevoorrading van winkels en horeca in de Voorstraat vindt gedurende de hele dag plaats. Ook bij zaken die bevoorraden kunnen worden via de achterzijde, gebeurt dit gemakshalve nog te vaak via de voorzijde. Het foerageren veroorzaakt hierdoor in de Voorstraat meer hinder dan nodig.

Huidige verkeersstructuur centrum Kollum

Streefbeeld Voorstraat

4.1 Ambities en doelgroepen

Lokale inwoners, bezoekers uit de streek én toeristen moeten de Voorstraat in de toekomst goed weten te vinden om als levendige centrumstraat en als het ‘visitekaartje’ van Kollum te blijven floreren. Dit kan door de reeds aanwezige kwaliteiten beter te benutten en te werken aan de beschreven kwetsbaarheden.

Drie hoofdambitieën

Op basis van de kwaliteiten, kwetsbaarheden en de door direct betrokkenen benoemde wensen worden de volgende drie hoofdambitieën voor de Voorstraat geformuleerd:

1. Een levendige, economisch vitale centrumstraat met een divers palet aan publieksgerichte voorzieningen.
2. De Voorstraat als uitnodigende ontmoetingsplek voor het dorp.
3. De Voorstraat weer echt hét visitekaartje van het dorp laten zijn, waar de rijke (cultuur)historie volledig tot haar recht komt.

Drie doelgroepen

Voor de verschillende typen ondernemers in de Voorstraat is het een gezamenlijk belang dat er vanuit verschillende doelgroepen voldoende publiek komt. Voor ondernemers in de Voorstraat zijn drie doelgroepen van belang^a: de lokale inwoner uit het dorp, de bezoeker uit de streek en de toerist. Deze doelgroepen vragen ieder om eigen specifieke randvoorwaarden waar de toekomstige Voorstraat in dient te voorzien.

1. De inwoner uit Kollum.

De Voorstraat kan deze doelgroep voor zich winnen met aantrekkelijke lokale ondernemingen die gemakkelijk en veilig per fiets en te voet kunnen worden bezocht. Voor hen zou de Voorstraat dé ontmoetingsplek bij uitstek moeten zijn. Dit kan door verblijfskwaliteit te bieden en te zorgen dat er zowel betaald (op het terras) als onbetaald (op een bankje) kan worden genoten van de historische kwaliteiten die de straat te bieden heeft.

2. De bezoeker uit de streek.

De streekfunctie van Kollum vormt mede het bestaansrecht voor het relatief ruime voorzieningenaanbod dat in het dorp te vinden is. Deze bezoeker verlangt van de Voorstraat bekendheid, vindbaarheid en bezoekgemak.

^a Per ondernemer verschilt de focus qua primaire doelgroep(en).

Het bereiken van deze doelgroep vraagt dus om het vermarkten van de Voorstraat, en meer praktisch om het voorzien in voldoende beschikbare en vindbare parkeergelegenheid.

3. De toerist.

Als derde doelgroep en bonus voor de Voorstraat kan het toeristisch potentieel beter worden benut. Het binden van de toerist vraagt om naamsbekendheid van Kollum, aantrekkelijke fiets- loop- en vaarroutes en vooral interessante functies of plekken om te bezoeken. Vindbaarheid (routing) en een prettige straatinrichting met verblijfskwaliteit zijn belangrijke randvoorwaarden.

Het bereiken van verschillende doelgroepen vraagt om het bieden van zowel bezoekgemak als verblijfskwaliteit

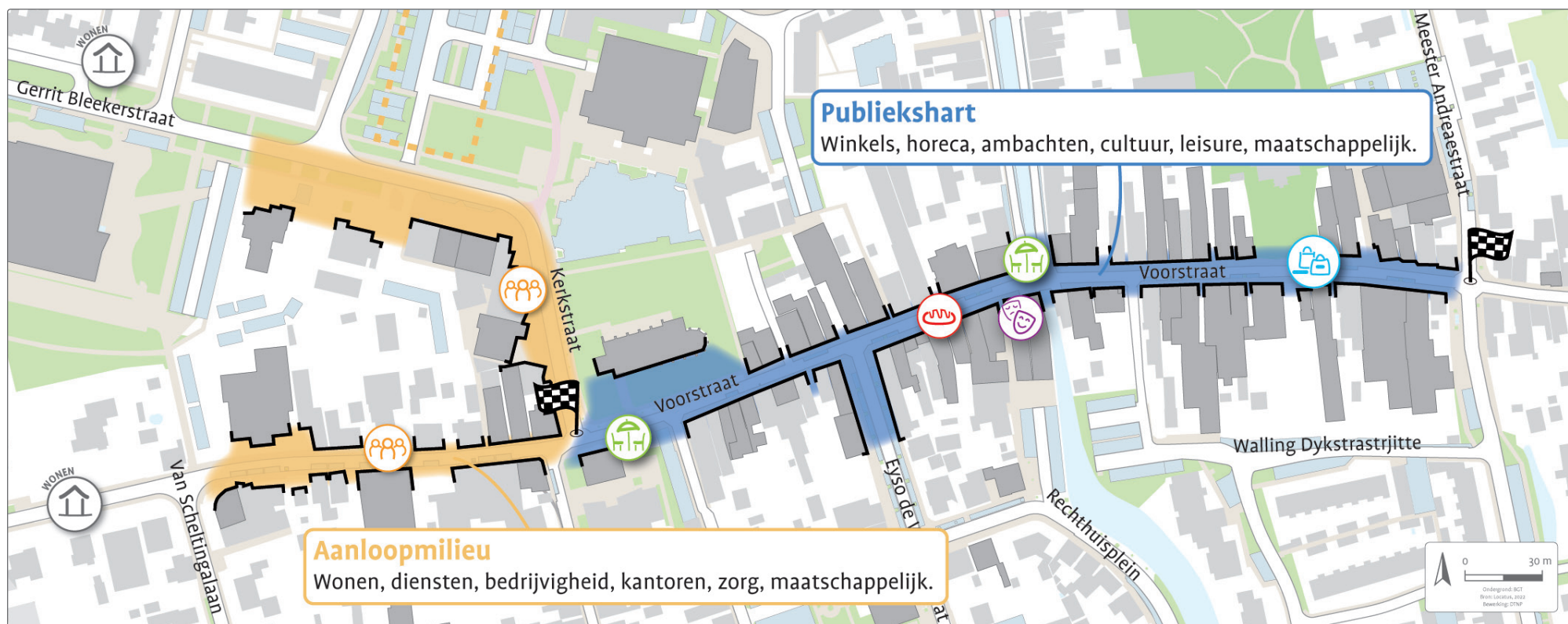
4.2 Afbakening van het publiekshart

Doel is de Voorstraat weer in de verf te zetten als hét economisch vitale visitekaartje van Kollum waar alle doelgroepen worden gefaciliteerd. Om dit te realiseren wordt gestreefd naar een compact publieksgericht gebied waar verblijfskwaliteit aan bezoekgemak wordt gekoppeld.

Compact publieksgericht circuit

Het realiseren van een levendige, vitale Voorstraat met diverse voorzieningen (ambitie 1) begint met een duidelijke afbakening van het publieksgerichte circuit. Doel is in dit gebied zoveel mogelijk publieksgerichte functies te behouden, waardoor er dagmond levendigheid is en voorzieningen gemakkelijk gecombineerd kunnen worden. Gekozen is dit gebied af te bakenen tussen Maartenskerk en kruising Voorstraat/Mr.

Andreaestraat. In dit deel van de Voorstraat wordt geen medewerking verleend aan bijkomende woningen op de begane grond, maar wordt naast winkels en horeca wél ruimte geboden aan ambachten, cultuur, leisure en maatschappelijke functies. Dit betekent een verbreding van de bestemmingsplanmogelijkheden ten opzichte van de huidige situatie. Hierdoor wordt de kans zo groot mogelijk dat de panden in dit gedeelte van de Voorstraat gevuld blijven en ontstaat een toekomstbestendig en gevarieerd centrumprogramma. Binnen het publiekshart is er een natuurlijk functioneel verloop: in het oosten domineert de niet-dagelijkse winkelfunctie, de brug is geschikt als locatie voor horeca, cultuur of ontspanning en het westelijk deel tot aan de Maartenskerk voor lokale speciaalzaken. Buiten dit publiekshart wordt geen nieuwe ruimte meer geboden aan horeca of detailhandel. Bestaande rechten blijven behouden.

Aanlooppilieu

Grenzend aan het publieksgerichte circuit zijn er twee straatdelen waar een gemengd milieu beoogd is: de Kerkstraat en het gedeelte Voorstraat tussen Eskestraat en Van Scheltingalaan. Hier is een toekomstige invulling met wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, kantoren, zorg en maatschappelijke functies beoogd.

Wonen en werken

In het deel van de Voorstraat buiten het publieksgerichte circuit en de aanlooppilieu wordt er in de Voorstraat geen ruimte meer geboden aan nieuwe publieksgerichte functies. Hier kan de Voorstraat zich ontwikkelen tot een gebied waar wonen en werken (o.a. kantoren en lichte bedrijvigheid) elkaar afwisselen.

Het publiekshart begint bij de kerk en huize Sytama!

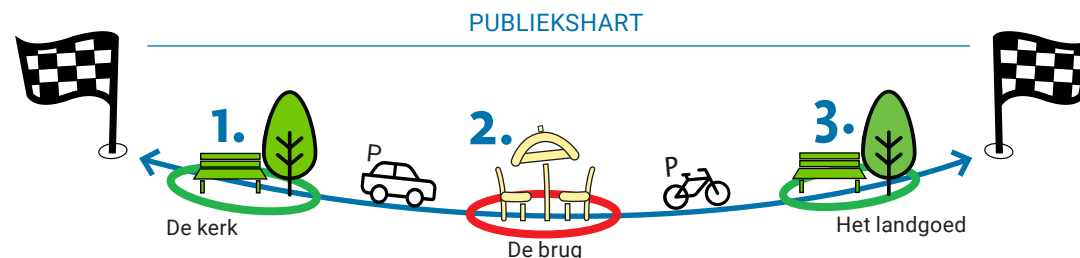
Toewerken naar een compact publieksgericht circuit...

... met een gemengd aanlooppilieu daarbuiten

4.3 Complementaire verblijfsplekken

Voor het versterken van de ontmoetingsfunctie van de Voorstraat voor dorpsgenoten en het verhogen van de belevingswaarde van de aanwezige cultuurhistorie wordt binnen het afgebakende publiekshart ingezet op drie complementaire verblijfsplekken. Deze verblijfsplekken worden aangeduid met een ander ‘tapijt’ in de bestrating, door bijvoorbeeld te kiezen voor aan afwijkende (kleur) klinker ten opzichte van de rest van de straat.

1.

Ontmoetingsplek voor het dorp bij de kerk

Het echte publiekshart van de Voorstraat begint aan de westzijde bij de Maartenskerk en Huize Sytzama (Grand café Wald). Hier ligt de kans deze centrumentree te benadrukken door de ruimte in te richten als ontmoetingsplek bij de kerk: een nieuw kerkplein!

Momenteel ontbreekt in het centrum van Kollum namelijk een prettig verblijfsplein waar lokale inwoners elkaar ongedwongen kunnen ontmoeten in de publieke ruimte. In veel vergelijkbare dorpen kan dit bij de kerk als logisch dorpshart, en ook in Kollum is hiervoor in fysieke zin de ruimte. Door de bezoekersparkeerplaatsen van Alliade op de hoek met de Putstraat te verplaatsen, ontstaat ruimte voor een ontmoetingsplein van een prettige schaal. De vrijgekomen pleinruimte kan worden ingevuld met publieke zitgelegenheden, groen en bijvoorbeeld speelgelegenheden voor kinderen.

den, groen en bijvoorbeeld speelgelegenheden voor kinderen. De automobilist merkt hierdoor direct dat hij in de rest van de Voorstraat echt te gast is: fietsers en voetgangers krijgen de prioriteit en de ruimte in de straat.

Het nieuwe kerkplein kan het beste worden geaccentueerd met een eigen, afwijkende bestrating die loopt van de gevel van Huize Sytzama tot de kerkmuur. Bijkomende kans is de begraafplaats meer publiek toegankelijk te maken. Door ook het (straks) vergroende Maartensplein te betrekken ontstaat een aantrekkelijk geheel en hoeft per saldo de parkeerruimte nabij/op het Maartensplein niet opgeofferd te worden. De Maartenskerk is vaker publiektoegankelijk voor activiteiten en zo onderdeel van de ontmoetingsplek.

Een ontmoetingsplek bij de Maartenskerk
Referentiebeeld Zwolle

2.

De brug als bruisend hart van Kollum

De centraal gelegen brug in de Voorstraat is dé plek waar alle stromen in het centrum samenkomen: inwoners uit de streek of het dorp maken er hun rondje langs de diverse voorzieningen en toeristen komen er aan per fiets, boot of te voet. Nadat de brug recent opgehoogd is en voorzien van een verbeterde bestrating, kan deze plek nog aantrekkelijker worden met de juiste functies en activiteiten. Het 'tapijt' van de brug wordt aan beide zijden een stuk doorgetrokken. Het belangrijkste is een passende invulling van het Oude Rechthuis. Verhuizing van het Kollumer Museum naar dit pand, maar ook een hotel met horeca in de plint zijn kansrijke mogelijkheden. Ook voor een leisure-functie waar bijvoorbeeld bootjes worden verhuurd is dit in potentie een prachtige locatie.

Uitbreiding van de terrasruimte aan de Westerdiepswal, zoals tijdens de coronapandemie, past bij deze bruisende plek. Om de benodigde ruimte voor het terras vrij te spelen kan er straks geen autoverkeer meer Westerdiepswal inrijden vanuit de Voorstraat of andersom. Westerdiepswal wordt enkel nog toegankelijk voor bestemmingsverkeer. Aanvullend kan gedacht worden aan terrasruimte aan het water achter het Oude Rechthuis, of tijdens het hoogseizoen juist óp het water op een vlonder of bootje. Zo komt deze prachtige plek nog meer tot leven!

Terras aan het water. Referentiebeeld Vianen

Terras op het water. Referentiebeeld Nijmegen

3.

Landgoed als statig rustpunt

Landgoed Philippusfenne is in 1847 gesticht. De achterliggende tuin met stinzenplanten is ontworpen door tuinarchitect Roodbaard. Het pand vormt in combinatie met de grote oude kastanjabomen een statig rustpunt aan de oostzijde van de Voorstraat. Dit kan worden geaccentueerd door het groen hier verder door te trekken de straat op en de plek te voorzien van kwalitatief goede zitgelegenheden. Ook kan hier, vergelijkbaar met de nieuwe verblijfsplek bij de kerk, worden gewerkt met een andere bestrating om deze bijzondere plek verder te benadrukken.

Bijzondere kans is hier dat het Landgoed op termijn de groene verbinding zou kunnen vormen tussen het doelgerichte aankoopcluster aan de Mr. Andreaestraat en de Voorstraat. Ook kan deze tuin benut worden om de 'groene gordel van Kollum' richting passantenhaven en campusterrein rond te maken. Het landgoed is echter in particulier eigendom, dus de haalbaarheid hiervan is nog onzeker.

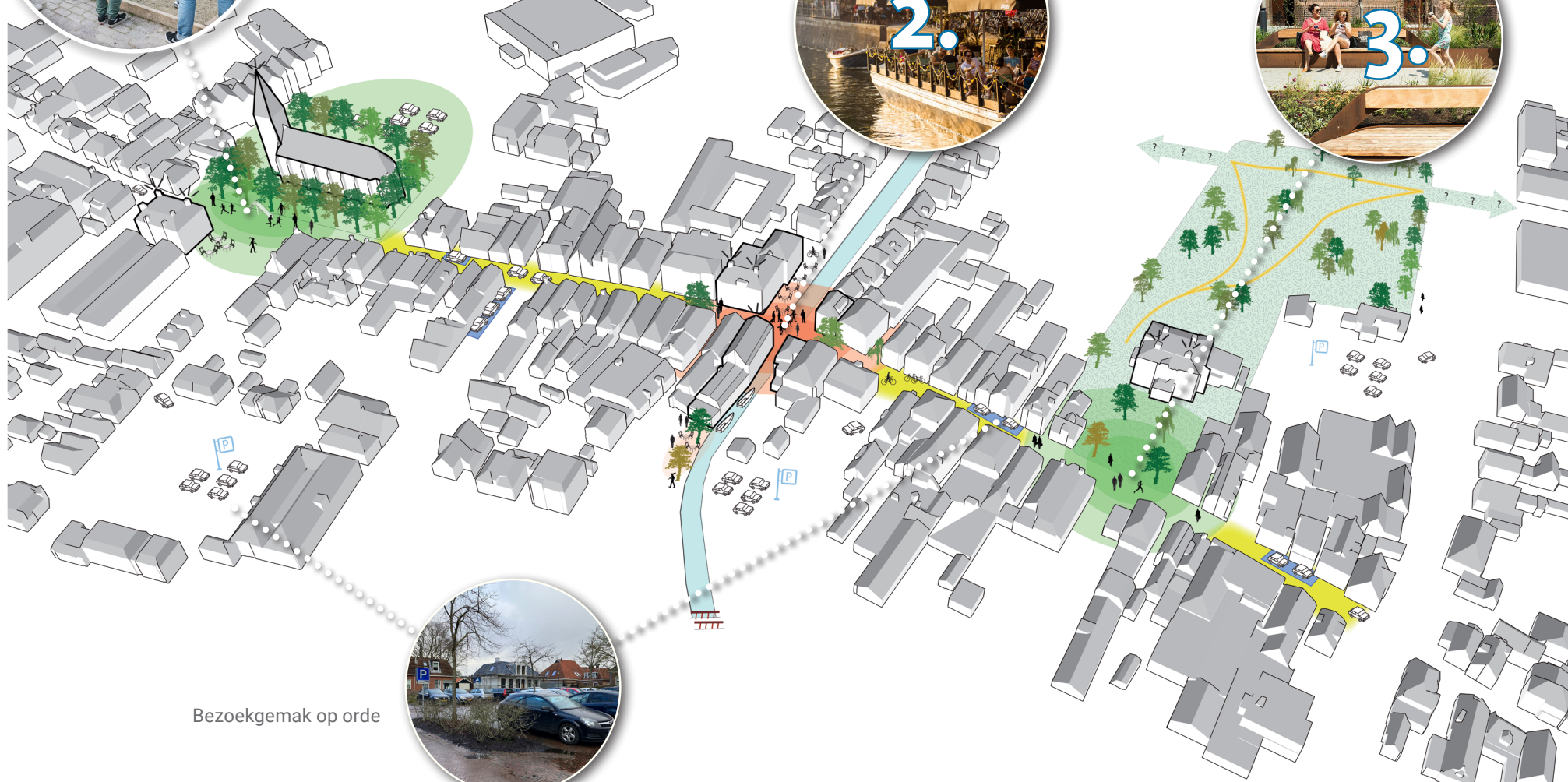

Nieuw kerkplein als
de ontmoetingsplek
voor dorpsgenoten

De brug als bruisend hart
van Kollum

Het landgoed als
statig rustpunt

Bezoekgemak op orde

4.4 Bezoekgemak op orde

Tussen en rondom de drie complementaire verblijfslocaties wordt ingezet op het waarborgen van bezoekgemak. Daartoe wordt er in de Voorstraat een blauwe zone geïntroduceerd en worden de nabijgelegen parkeerterreinen beter vindbaar gemaakt. Voor met name de streekbezoeker houdt dit in dat er voldoende vindbare en beschikbare parkeergelegenheid moet zijn.

Introduceren blauwe zone

De langsparkeerplaatsen tussen kerk en kruising Voorstraat/Mr. Andreaestraat, en aan de kop Eyso de Wendtstraat, zullen daarom blauwe zone worden (maximaal 120 minuten parkeren). Hierdoor wordt voorkomen dat bewoners hun auto parkeren binnen het publieksgerichte deel van de Voorstraat. De parkeerplekken blijven zo beschikbaar voor bezoekers. De toekomstige blauwezone-parkeerplekken komen alleen daar waar het straatprofiel breed genoeg is (zie dwarsdoorsneden volgende pagina's). Wanneer de straat te smal is krijgen voetganger en fietser prioriteit in de beschikbare ruimte.

Beter benutten parkeerterreinen

Rondom de Voorstraat wordt ingezet op een verbetering van de routing naar de parkeerterreinen rondom de Voorstraat. De terreinen van het Maartensplein, Willem Lodewijkstraat, Putstraat, Waling Dykstrajitte en achter de Scapino hebben gezamenlijk een ruime parkeercapaciteit, maar worden momenteel nog onvoldoende gevonden. Op deze terreinen kan ook in de toekomst voor onbeperkte duur geparkeerd worden.

Ook wordt op de verschillende parkeerterreinen uit de theoretisch beschikbare parkeerruimte niet altijd het potentiële aantal parkeerplekken gehaald. Een efficiëntere parkeerinrichting van de terreinen is daarmee 'quick-win'.

Aansprekende verwijfsborden

Met name vanuit de doelgericht bezochte winkels aan de Mr. Andreaestraat wordt de Voorstraat nog onvoldoende gevonden. Met een aansprekend verwijfsbord worden bezoekers uit de streek of toeristen beter verleid tot een bezoek aan de Voorstraat. Een dergelijk verwijfsbord kan ook geplaatst worden langs de waterkant voor boottoeristen, langs de overige toegangswegen of bij parkeerterreinen langs de rand van het centrum.

Introduceren blauwe zone in de Voorstraat

Plaatsen aansprekende verwijfsborden naar de Voorstraat

Straatprofielen

In de toekomstige Voorstraat blijft de auto welkom, maar krijgen voetgangers en fietsers prioriteit. Er komen dan ook alleen autoparkeerplekken als er voldoende ruimte overblijft voor wandelend publiek. Alle toekomstige langspaarkeerplekken worden gesitueerd aan de zuidzijde van de Voorstraat, wat veiliger is gelet op de geldende rijrichting (parkeren aan de rechterhand). De zonnige noordzijde van de straat blijft zo gevrijwaard van geparkeerde auto's en de auto's staan minder in het zicht vanwege de ligging van de parkeerplekken optisch gezien in 'de binnenbocht'.

Minimale straatbreedte 9 meter voor parkeerplek

Om prettig te kunnen wandelen door de Voorstraat is aan weerszijden van de straat een minimaal trottoir van 2,0 meter nodig (samen 4 meter). Over het midden van de weg loopt een gedeelde rijbaan voor automobilisten en fietsers van 3,0 meter breed. De auto is hier te gast, de fietser mag niet ingehaald worden.

Een langspaarkeerplaats neemt een minimale breedte van 2,0 meter in beslag. De straat moet daarmee minstens 9,0 meter breed zijn om een parkeerplaats te kunnen aanleggen: (2,0 (trottoir) + 2,0 (parkeerplek) + 3,0 (rijbaan) + 2,0 (trottoir)). De Voorstraat haalt op de

Voorstraat breed straatprofiel

Ca. 11 meter

Schaal 1 : 150

meeste plekken deze minimale breedte. In de delen waar de Voorstraat smaller is, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van een voortuin of terras, komt geen parkeerplek. Zo blijft er overal in de straat voldoende ruimte over voor een comfortabel voetpad aan weerszijden.

Aan de oostzijde van de Voorstraat is de straat breed genoeg om een parkeerplaats te kunnen aanleggen. Hier is de straat circa 11 meter breed, en kan qua profiel dus de huidige situatie behouden blijven (zie vorige pagina).

Op andere plekken, zoals ter hoogte van de Bruna, is de straat door de aanwezigheid van voortuinen te smal om nog een parkeerplek te realiseren (krap 8 meter breed). Het trottoir aan de linkerzijde (gezien vanuit het westen) is hier momenteel nog geen meter breed.

Voorstraat smal straatprofiel

Huidige situatie, ca. 8 meter

Schaal 1 : 150

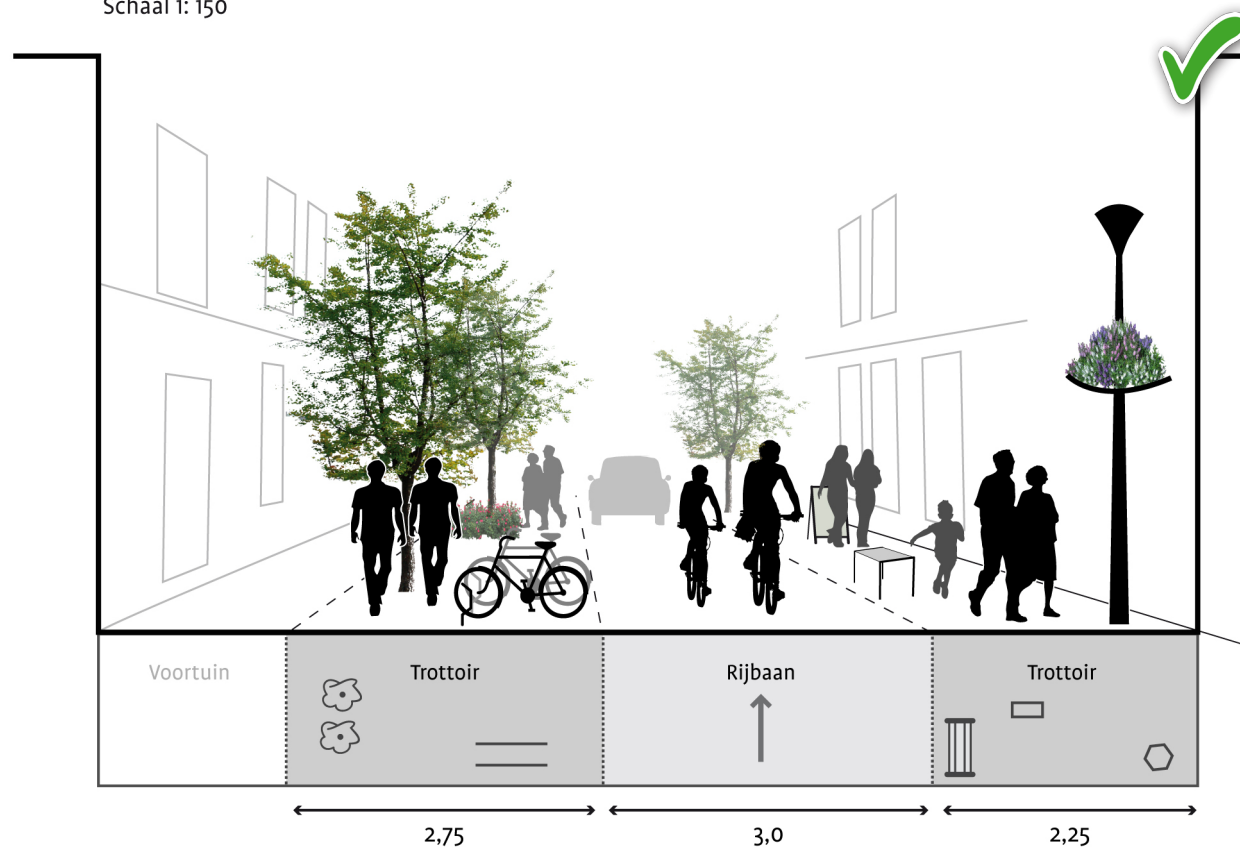

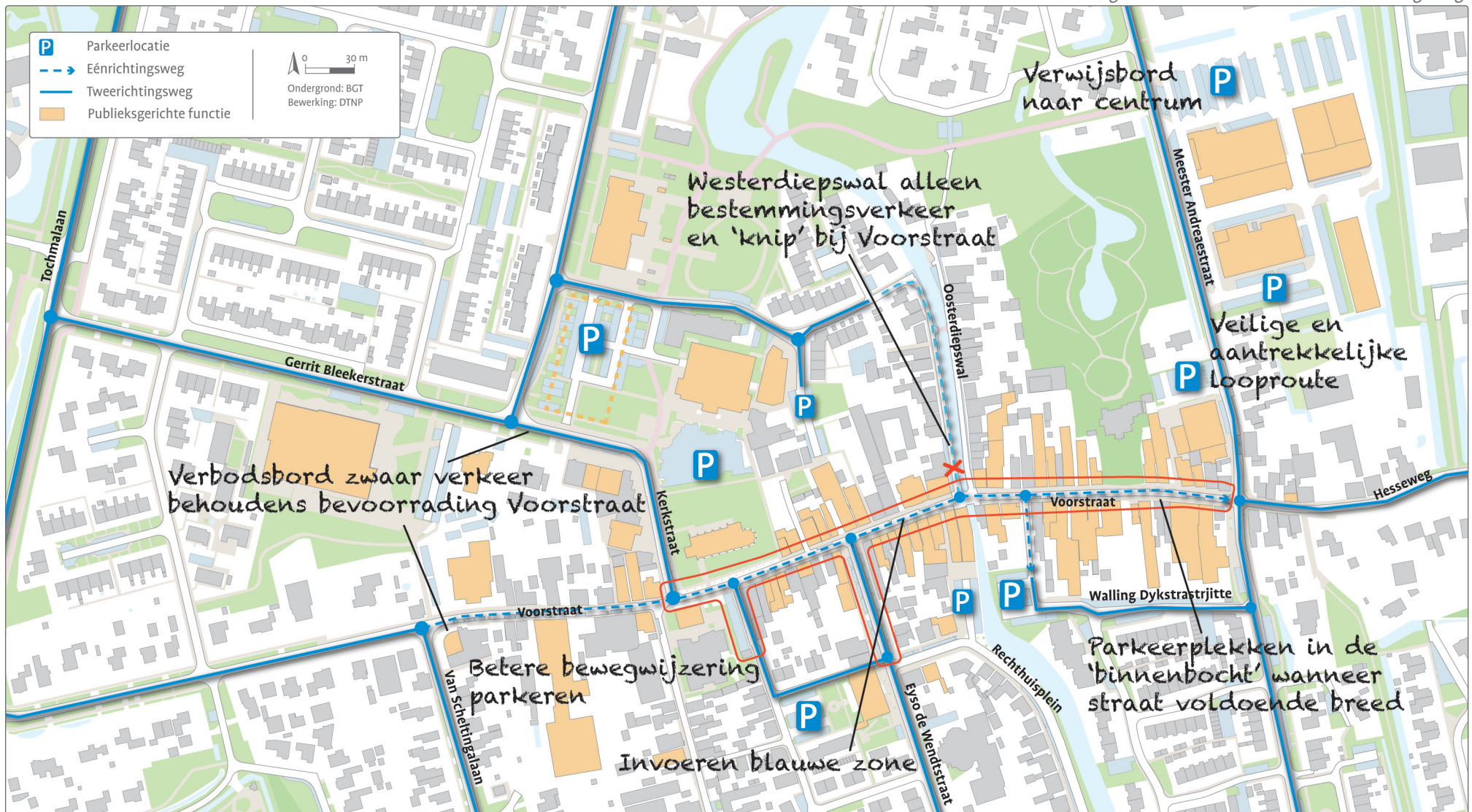
In de beoogde situatie ontstaat er een breed trottoir van 2 à 3 meter aan weerszijden. Dit biedt aanvullende ruimte voor het aanbrengen van groen en stallingsmogelijkheden voor de fiets. Ondanks dat hier enkele parkeervakken verdwijnen, kan het totale aantal parkeervakken in de straat als geheel gelijk blijven.

Voorstraat smal straatprofiel

Beoogde situatie, ca. 8 meter

Schaal 1: 150

4.5 Sfeer en uitstraling

De profilering van de Voorstraat als hét visitekaartje van Kollum komt nog beter tot haar recht wanneer consequent de juiste, historiserende sfeer en uitstraling wordt neergezet. Deze paragraaf benoemt concrete acties en toont inspirerende voorbeelden wat betreft verlichting, gevelbeeld en vergroening.

De sfeer en uitstraling van de Voorstraat kan op het gewenste niveau worden gebracht door:

- Een nieuw beeldkwaliteitsplan op te stellen voor het beschermde dorpsgezicht, zodat bestaande en eventuele nieuwe bebouwing in de Voorstraat op een goede manier in het gewenste straatbeeld wordt ingepast. In een beeldkwaliteitsplan worden bijvoorbeeld criteria vastgelegd wat betreft nokhoogte, dakvorm, materiaalgebruik, kleurgebruik, samenvoegen van panden etc. Naast richtlijnen biedt een beeldkwaliteitsplan ook een inspiratiekader voor nieuwe ontwikkelingen;
- In reclame-uitingen en uitstallingen van ondernemers meer samenhang aan te brengen. Een historiserende uitstraling, met gebruik van natuurlijke materialen en metaal van rustige kleuren past hierbij. Dit kan worden meegenomen

in het beeldkwaliteitsplan, maar er kan ook apart een gezamenlijk uitstallingenbeleid worden opgesteld;

- Uniformiteit aan te brengen in het materiaalgebruik van straatmeubilair dat aansluit bij de keuze daarvoor in reclame-uitingen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld de straatlantaarns en de bankjes;
- De winterse verlichting die de Voorstraat van extra sfeer voorziet ieder jaar terug te brengen. Door ook de monumentale panden en de kade meer aan te lichten, kan de historische kwaliteit in de avonduren letterlijk worden uitgelicht;
- Aan lantaarnpalen en opgehangen kabels zogenaamd 'hoog groen' aan te brengen. Hierbij valt te denken aan 'hanging baskets' en groenslingers. Dit type vergroening maakt de straat aangenamer, zonder ruimte in te nemen op straatniveau;
- Blinde muren, zoals te vinden achter de kerk, te versieren met bijvoorbeeld kunst, muurschilderingen of gevelgroen. Zo worden ook de alternatieve looproutes tussen parkeerplek en Voorstraat prettig om te lopen.

Afwijkend 'tapijt' bij verblijfsruimte centrale brug uitrollen

Historiserende reclame-uitingen

Verlichting

Dokkum | Aanlichten van de panden en de kade

Deventer | Aanlichten van de straat

Vergroening

Bennekom | 'flowers in the basket'

Gent | Groenslingers

Gevelbeeld

Driebergen | gemoedelijk en kleinschalig

Franeker | monumentaal gevelbeeld

Arnhem | sfeervolle plint

Elburg | Karakteristieke uitstraling met historiserende reclame-uitingen en uniform gevelbeeld

IJsselstein | Historische uithangborden

4.6 Acties

Ondernemers, eigenaren en gemeente kunnen op korte en middellange termijn een aantal concrete stappen zetten om het streefbeeld voor de Voorstraat werkelijkheid te laten worden. Deze paragraaf vat de acties samen die hiervoor zijn benoemd in het stuk, en geeft daarnaast enkele aanvullingen. De paragraaf sluit af met een projectentabel.

Doorvertaling toekomstvisie in bestemmingsplan

De planologische mogelijkheden zoals beschreven bij de gebiedsprofielen voor de Voorstraat en Kerkstraat in §4.2 dienen te worden doorvertaald in het nieuwe bestemmingsplan/omgevingsplan. Concreet betekent dit een beperkte verruiming van de planologische mogelijkheden in het compacte publiekshart. Horeca, cultuur, leisure en maatschappelijk worden toegevoegd als functies die in de plint binnen het gehele publiekshart worden toegestaan. De mogelijkheden in de zogeheten aanloopmilieus vergen geen aanpassing van het bestemmingsplan.

- **Wie:** gemeente
- **Wanneer:** 2024/2025, na vaststelling visie door gemeenteraad.

Herbestrating Voorstraat en ontwerpen verblijfsplekken

In het streefbeeld voor de Voorstraat wordt gekozen voor een drietal complementaire verblijfsplekken met daartussen ruimte voor voldoende bezoekgemak (parkeren auto en fiets). Hiervoor is het opstellen van een herinrichtingsplan de concrete uitwerking.

Uitgangspunt is tussen de verblijfsruimten een eenduidiger profiel en bestrating aan te brengen die aansluit bij het historische karakter van de straat. De drie verblijfsplekken zelf worden geaccentueerd met een afwijkende bestrating. Hier komt ruimte voor vergroening met zowel hoog als vast laag groen (planten en bomen) en voldoende kwalitatieve zitgelegenheden. Met name voor het nieuwe kerkplein tussen Huize Sytzama en Maartenskerk ligt er een interessante ontwerpogave met veel potentiële meerwaarde voor het dorp.

Voor het realiseren van de het nieuwe kerkplein bij de Maartenskerk worden hier de bezoekersparkeerplaatsen van Alliade in overleg verplaatst naar de Putstraat.

- **Wie:** gemeente, in samenspraak met ondernemers en bewoners.
- **Wanneer:** heeft prioriteit, dus op korte termijn mee beginnen en budget reserveren.

Westerdiepswal alleen voor bestemmingsverkeer

Van start met herinrichtingsplan Voorstraat

Opstellen beeldkwaliteitsplan

De 'gezichtsbescherming' van het karakteristieke dorpscentrum van Kollum als vlekke geschied middels de status van beschermd dorpsgezicht. In aanvulling hierop kan een beeldkwaliteitsplan worden opgesteld, met stedenbouwkundige en architectonische afspraken voor verbouw of nieuwbouw. Ook kunnen hierin regels worden opgenomen over de uitstraling en positionering van uitstallingen op straat of reclame-uitingen aan de gevels. Daarnaast kan het materiaalgebruik voor straatmeubilair in dit document een plek krijgen. Zo komt er één sturend inspiratiedocument waarin de beoogde beeldkwaliteit wat betreft sfeer en uitstraling van de Voorstraat is vastgelegd. Het document kan in nauwe samenhang met het herinrichtingsplan voor de Voorstraat worden opgesteld.

- **Wie:** gemeente, in samenspraak met bewoners en ondernemers.
- **Wanneer:** belangrijk kader, dus zo snel mogelijk

Introduceren blauwe zone

In de Voorstraat blijft langsparkeren mogelijk in 'de binnenbocht' wanneer de straatbreedte dit toelaat (zie § 4.4). Voor deze meest gewilde parkeerplekken in de Voorstraat zelf wordt een parkeerschijfzone ingevoerd (bijvoorbeeld maximaal 120 minuten), zodat ze ook

daadwerkelijk beschikbaar blijven voor bezoekers en niet worden ingenomen door bewoners of werknemers. De blauwe zone moet duidelijk aangegeven zijn in zowel de straat zelf (blauwe steentjes) als op de bebording. Na invoering vraagt de blauwe zone ook om voldoende handhaving.

- **Wie:** gemeente.
- **Wanneer:** 2023/2024 uitwerking en besluit

Westerdiepswal enkel voor bestemmingsverkeer

Om ruimte te bieden voor meer verblijven en terras wordt de Westerdiepswal alleen nog toegankelijk voor bestemmingsverkeer. Het éénrichtingsverkeer in de straat wordt opgeheven. Bewoners en bezoekers kunnen de straat nog in vanuit het noorden, maar kunnen niet meer helemaal doorrijden tot aan de Voorstraat. Aan het einde van de straat is er de mogelijkheid te keren. Deze situatie is tijdens de coronapandemie al eens succesvol uitgetoetst.

- **Wie:** gemeente
- **Wanneer:** 2023/2024 uitwerking en besluit

Bewegwijzering parkeren

Voor een gastvrij en bereikbaar centrum van Kollum is het essentieel dat de parkeerterreinen rondom de straat beter gevonden worden en dat de potentiële parkeercapaciteit van deze terreinen ook benut wordt.

Winterse verlichting geeft Voorstraat sfeer

Op naar eenduidige en historiserende reclame-uitingen

Hiervoor dient kritisch gekeken te worden waar de bewegwijzering naar deze parkeerlocaties beter kan.

- Wie: Gemeente (parkeerverwijsborden),
- Wanneer: 2023/2024 uitwerking en besluit

Verwijsborden

Bij de parkeerlocatie aan de Mr. Andreaestraat en andere aankomstlocaties (o.a. per bootje vanaf Lauwersmeer) komen grote verwijsborden richting de Voorstraat, bij voorkeur met een sfeerplaat van de aantrekkelijkheid van het historische centrum. Zo vinden toeristen en streekbezoekers beter hun weg naar de Voorstraat.

- Wie: HIM
- Wanneer: 2023, is al in gang gezet

Veilige verbinding Mr. Andreastraat van/naar Voorstraat

In de route tussen Mr. Andreaestraat en Voorstraat wordt gekeken welke concrete acties kunnen worden ondernomen om de veiligheid van deze loop- en fietsroute te verbeteren. Bijvoorbeeld met een andere straatinrichting of het aanbrengen van een spiegel in de gevaarlijke bocht.

- Wie: Gemeente.
- Wanneer: 2023/2024 uitwerking en besluit

Afspraken maken over bevoorrading

Gezamenlijke afspraken over bevoorrading kunnen de hinder die dit veroorzaakt voor centrumbezoekers verminderen. Ondernemers kunnen bijvoorbeeld samen afspreken bevoorrading aan de voorzijde te minimaliseren in de middag en dat dit waar mogelijk via de achterzijde van panden gedaan wordt.

- Wie: Ondernemers, faciliterende rol gemeente.
- Wanneer: 2023 uitwerken, vanaf 2024 elkaar aanspreken op gemaakte afspraken.

Onderhoudsniveau panden op orde brengen

De historische panden in de Voorstraat, als onderdeel van het beschermd dorpsgezicht, bieden samen onderscheidende ruimtelijke kwaliteit. Een hoog onderhoudsniveau van de panden is hiervoor essentieel. Het onderhoudsniveau van het ene pand straalt immers ook af op de omliggende panden.

Ondernemers kunnen elkaar hier dus onderling ook op aanspreken. Ter stimulering wordt een gevelsubsidie vanuit de gemeente ingericht.

- Wie: Pandeigenaren, ondernemers, gemeente kadert en stimuleert.
- Wanneer: Continu, start subsidie gekoppeld aan beeldkwaliteitsplan.

Invoeren blauwe zone

Verbeteren bewegwijzering parkeren

Oprichten 'leegstandsmeldpunt'

Voor het voorkomen en invullen van leegstand kan een meldpunt worden ingericht bij de ondernemersvereniging. Hier kunnen ondernemers aangeven dat zij op korte termijn van plan zijn om te stoppen. Hierdoor kan worden geanticipeerd op aankomende leegstand. Ook kunnen nieuwe geïnteresseerde ondernemers zich melden bij dit meldpunt, waardoor zij aan het juiste pand gekoppeld kunnen worden. In feite betreft dit een formalisering van de wijze waarop in Kollum nu al wordt samengewerkt om de Voorstraat gevuld te houden. Het meldpunt kan worden ingericht op bijvoorbeeld de website van de ondernemersvereniging, waar de juiste contactgegevens vermeld staan.

Wie: Ondernemersvereniging HIM

Wanneer: Korte termijn.

Verfraaien straatbeeld

De verfraaiing van het straatbeeld omhelst meer dan het gemeentelijke herinrichtingsplan voor de Voorstraat. Het is ook aan ondernemers zelf om de straat sfeervol te maken. Op dit vlak gebeurt er al het nodige vanuit de HIM, terug te zien in bijvoorbeeld de vlaggetjes in het centrum en de avondverlichting in de winter. Winst valt met name te boeken in vergroening van het centrum, met bijvoor-

beeld 'flowers in the basket', groenslingers boven de straat of gevelgroen. Gemeente kan hierin een faciliterende rol spelen in bijvoorbeeld de informatievoorziening.

- Wie: Ondernemers, faciliterende rol gemeente
- Wanneer: Continu

Groener en kleurrijker straatbeeld gewenst!

Ontwerpen van de drie complementaire verblijfsplekken

Afspraken maken over bevoorrading

Invulling Oude Rechthuis

De invulling van het Oude Rechthuis aan de brug in de Voorstraat is van groot belang voor de aantrekkelijkheid en levendigheid van het gehele centrum. Het Kolummer museum, een hotelfunctie met horeca in de plint of een leisurefunctie met verhuur van bootjes of fietsen aan toeristen zou hier bijzonder goed passen. Het is aan de eigenaar deze geschikte invulling te vinden, andere ondernemers kunnen hierbij ondersteunen en adviseren.

- Wie: eigenaar van het pand, ondersteuning vanuit HIM
- Wanneer: liefst op korte termijn

Vermarkten van Kollum als leukste plek in de regio

Kollum heeft toeristisch potentieel en heeft al meer te bieden dan menig recreant of zelfs streekbewoner weet. Naast de verwijsborden en het nog aantrekkelijker maken van de Voorstraat is ook een aanvullende marketingcampagne nodig om de bekendheid te vergroten. Hiervoor wordt de samenwerking met Stichting RegioMarketing Toerisme (RMT NOF) gezocht. Ook richting Kollumers en de streek kan de Voorstraat (en overig Kollum) zich sterker profileren. Evenementen die de lokale en regionale verbinding versterken en raken aan de eigenheid (bijv. herinductie van de Kollumer Kaasdagen) dragen daar aan bij.

- Wie: HIM en Plaatselijk belang, gemeente en RMT als partners;
- Wanneer: stapsgewijs vanaf 2024

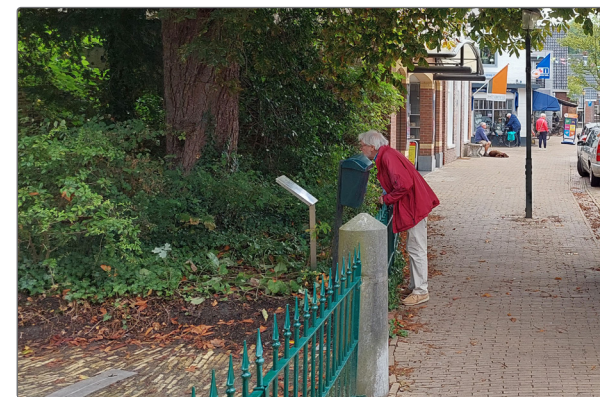
Samenwerking en halfjaarlijkse monitoring

‘Last but not least’: samen aan de slag! Voorwaarden voor succesvolle uitvoering van de projecten en acties zijn het nemen van de eigen verantwoordelijkheid (wat ga je als ondernemer of eigenaar zelf doen?) en het samen werken aan de projecten (waarvoor heb je de ander en/of de gemeente nodig?). Deze toekomstvisie voor de Voorstraat is op zeer constructieve wijze en in actieve samenspraak met zowel ondernemers (HIM), inwoners (Plaatselijke Belang als gemeente Noard-East Fryslân opgesteld. Om het niet alleen een gedragen visie te laten blijven, maar ook echt de straat in de spotlights te zetten, is het van belang dat:

1. de visie wordt vastgesteld door de gemeenteraad, gevolgd door het vrijmaken van budgetten voor o.a. de herinrichting en gevelsubsidie (i.c.m. provinciale subsidiemogelijkheden);
2. vervolg gegeven wordt aan de samenwerking tussen gemeente, ondernemers- en inwoners-vertegenwoordiging en periodiek de voortgang en afstemming over de uitvoering blijft plaatsvinden.

Uitvoering van de verschillende projecten en de samenwerking uit de Toekomstvisie Voorstraat krijgt een plek binnen het Programma Kollum, als onderdeel van de Omgevingsvisie die op dit moment wordt opgesteld.

De bestaande projectgroep, zoals opgericht bij aanvang van dit visietraject (zie pagina 3), komt tenminste halfjaarlijks bijeen om de voortgang van de uitvoeringsprojecten te bespreken. Projectmatige en andere ontwikkelingen komen aan bod. Ook blijft de projectgroep geïnformeerd over de ontwikkelingen grenzend aan de Voorstraat, waaronder de verdere campusontwikkeling en vergroening van het Maartensplein. Zo wordt geborgd dat de energie en het enthousiasme die ontstaan zijn, worden omgezet in investeringen en resultaat!

Maak wereldkundig hoe fraai de Voorstraat in Kollum is

Overzichtstabel acties toekomstvisie Voorstraat

Planning*	Actie	Verantwoordelijke partij(en)	Toelichting	Status
	Vaststelling Toekomstvisie Voorstraat door gemeente	Gemeente	Vaststellen visie in college B&W en gemeenteraad Noard-East-Fryslân en beschikbaar stellen budgetten	
Continu	Voortzetten projectgroep Visie Voorstraat in bredere kader 'Programma Kollum'	Projectgroep: Gemeente, HIM en Plaatselijk Belang Kollum	Tenminste halfjaarlijks bespreken voortgang uitvoeringsprojecten visie Voorstraat, betrokkenheid uitwerking plannen herinrichting	
2024/2025	Opstellen beeldkwaliteitsplan	Gemeente, in samenspraak met HIM en Plaatselijk Belang Kollum	Opstellen van een beeldkwaliteitsplan met richtlijnen voor bestaande en nieuwe bebouwing, uitstallingen en reclame-uitingen.	
2024/2025	Herbestratingingsplan Voorstraat en ontwerp verblijfsplekken	Gemeente, in samenspraak met HIM en Plaatselijk Belang Kollum	Opstellen van een uniform inrichtingsplan voor de Voorstraat met een nadere uitwerking voor de drie complementaire verblijfsplekken in de straat	
2025/2026	Uitvoering herinrichting Voorstraat en verblijfsplekken	Gemeente	In de praktijk brengen van het in de voorgaande jaren opgestelde herinrichtingsplan	
	Introduceren blauwe parkeerzone	Gemeente	Invoeren blauwe zone parkeren in de Voorstraat tussen kerk en Mr. Andreastraat en kop Putstraat	
	Westerdiepswal enkel bestemmingsverkeer	Gemeente	Aanpassing verkeerssituatie Westerdiepswal. Enkel nog toegankelijk voor bestemmingsverkeer, geen toegang meer tot Voorstraat. Zo ontstaat meer ruimte voor terras.	
	Veilige route Mr. Andreastraat/Voorstraat	Gemeente	Het verbeteren van de veiligheid van de loop- en fietsroute tussen de Mr. Andreastraat en de Voorstraat	

*De planning is gebaseerd op een doorlooptijd van vijf jaar (t/m 2028) voor deze toekomstvisie. Naast reguliere overleggen door de betrokken partijen zullen alle acties in 2028 geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd worden.

40 van 41

Quick-win
(actie binnen een jaar te realiseren)

Doorlopende actie

Nog niet gestart

Lopend

Uitgevoerd

Planning*	Actie	Verantwoordelijke partij(en)	Toelichting	Status
	Bewegwijzering parkeren verbeteren en verbodsborden vrachtverkeer plaatsen	Gemeente, input vanuit ondernemers (HIM)	Verbetering bewegwijzering naar parkeerterreinen en plaatsen verbodsborden voor vrachtverkeer.	
	Afspraken over bevoorrading	Ondernemers (HIM), faciliterende rol gemeente	Vastleggen onderlinge afspraken tussen ondernemers over bevoorrading wat betreft tijdstip en routing	
	Oprichten leegstandsmeldpunt	Ondernemers (HIM)	Meldpunt voor (toekomstige) leegstand en geïnteresseerde nieuwe ondernemers, zodat panden in de Voorstraat goed gevuld blijven.	
Continu	Onderhoudsniveau panden op orde brengen	Eigenaren, ondernemers Subsidie gemeente 2024	Onderhoud plegen aan de panden zodat het monumentale karakter goed uit de verf komt en negatieve uitstraling op de omgeving wordt weggenomen.	
	Verfraaien straatbeeld	HIM en Plaatselijk Belang Kollum	Verfraaiing van het straatbeeld doormiddel van bijvoorbeeld hoog groen, 'flowers in the basket', gevelgroen, verlichting, muurschilderingen en/of kunst.	
2023/2024	Invulling Oude Rechthuis	Pandeigenaar, ondersteuning HIM	Het vinden van een geschikte invulling van het beeldbepalende Oude Rechthuis aan de centraal gelegen brug.	
Continu	Opzetten marketing en organiseren evenementen	HIM en Plaatselijk Belang Kollum, gemeente en RMT als partners	Bekendheid van Kollum en de Voorstraat vergroten in de regio en ook bij de verblijfstoerist in de omgeving door leuke activiteiten te organiseren en reclame te maken.	
	Verwijsborden Voorstraat	HIM, faciliterende rol gemeente	Het plaatsen van (toeristische) verwijsborden naar de Voorstraat op strategische entreelocaties van het centrum.	
Vanaf 2024	Vermarkten Kollum en de Voorstraat	HIM en Plaatselijk belang, gemeente en RMT als partners	Aanvullende marketingcampagne om de bekendheid van de Kollum en Voorstraat te vergroten.	
2024/2025	Aanpassen bestemmingsplan	Gemeente	Verruimen planologische mogelijkheden in de Voorstraat volgens de beschreven gebiedsprofielen.	

*De planning is gebaseerd op een doorlooptijd van vijf jaar (t/m 2028) voor deze toekomstvisie. Naast reguliere overleggen door de betrokken partijen zullen alle acties in 2028 geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd worden.

Quick-win
(actie binnen een jaar te realiseren)

Doorlopende actie

Nog niet gestart

Lopend

Uitgevoerd

Droogh Trommelen en Partners (DTNP) - Adviseurs voor Ruimte en Strategie
Graafseweg 109, 6512 BS Nijmegen | T 024 - 379 20 83 | E info@dtnp.nl | W www.dtnp.nl

